

فضیلت وطن‌دوستی در شاهنامه و نظریه فضیلت ارسطو

* طیب چهری

E-mail: chehri3@yahoo.ca

** مسعود صفایی مقدم

E-mail: safaei_m@scu.ac.ir

*** منوچهر جوکار

E-mail: gol.joukar@gmail.com

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۶/۱/۲۶

تاریخ دریافت: ۱۳۹۵/۶/۶

چکیده

ادبیات حماسی، در تربیت اخلاقی جامعه نقشی مهم دارد و شاهنامه‌ی فردوسی به‌عنوان حماسه‌ای ملی، در پرورش فضائل اخلاقی، به‌ویژه در بین ایرانیان همواره نقش‌آفرین بوده است. یکی از این فضائل، وطن‌دوستی است. نمودهای فضیلت وطن‌دوستی در شاهنامه ذیل سه مورد قابل‌تقسیم است: نخست مقدم داشتن وطن بر روابط شخصی، دوم توصیف شاعرانه از ایران برای ترویج روحیه‌ی میهن‌دوستی و سوم جان‌فشانی در راه وطن است. برای تبیین این موارد از نظریه فضیلت اخلاقی ارسطو یا سه‌گانه‌ی دانش، عاطفه و اراده به‌عنوان چارچوبی تئوریک و فلسفی استفاده شد و برای هر یک از موارد سه‌گانه، شواهد کافی از شاهنامه انتخاب و نقل شد. یافته‌ها نشان می‌دهد که مفهوم وطن‌دوستی در هر سه حیطه‌ی ذکر شده، در شاهنامه به‌کار رفته است، بدین معنا که حماسه‌پردازی چون فردوسی با آگاهی دادن، ایجاد انگیزه و نمایش وطن‌دوستی در صحنه‌ی عمل، زمینه را برای ترویج و پرورش فضیلت وطن‌دوستی به‌مثابه کنشی اخلاقی فراهم کرده است و کار او در این خصوص مبنایی فلسفی و تربیتی دارد. روش ما در مطالعه و بررسی این پژوهش به شیوه‌ی تحلیل محتوای کیفی صورت گرفته است.

کلید واژه‌ها: ادبیات حماسی، شاهنامه، فضیلت وطن‌دوستی، نظریه فضیلت ارسطو.

* دانشجوی دکتری فلسفه تعلیم و تربیت دانشگاه شهید چمران اهواز، نویسنده مسؤل

** استاد فلسفه تعلیم و تربیت دانشگاه شهید چمران اهواز، گروه علوم تربیتی

*** استادیار زبان و ادبیات فارسی دانشگاه شهید چمران اهواز، گروه زبان و ادبیات فارسی